

Projektplan för "PFAS vid deponier"

Uppdrag

Länsrådsgrupp 6 har gett i uppdrag åt Miljönätverket att driva Miljösamverkan Sverige och att inom ramen för det arbeta fram olika handläggarstöd.

Inför 2020 års verksamhetsplanering föreslog Länsstyrelsen i Östergötlands län detta projekt. Styrgruppen för Miljösamverkan Sverige valde att låta projektet "PFAS vid deponier" ingå i förslag till verksamhetsplan för 2020. Förslaget fastställdes av styrgruppen efter det att Miljönätverket och Länsrådsgrupp 6 haft möjlighet att lämna synpunkter.

Bakgrund

De senaste åren har frågan om utsläpp av PFAS från deponier aktualiserats. Deponering av schaktmassor innehållande PFAS har blivit allt vanligare då kraven på sanering ökat. Idag saknas riktlinjer för mottagning av PFAS på avfallsanläggningar.

De flesta tillstånd är gamla och gavs innan problematiken om PFAS blev känd. Få, om ens några, deponier i Sverige har idag krav på att rena PFAS ur lakvattnet och de reningsmetoder som eventuellt finns är inte utformade för att rena PFAS. Lakvattnet leds ofta ut till en sedimentationsdamm eller våtmark. Eftersom PFAS är extremt stabila och vattenlösliga kommer PFAS inte att fångas upp utan spridas till närliggande recipient.

Toxikologiska rådet (expertorganisation organiserad av Kemikalieinspektionen) har identifierat frågan som viktig att fortsätta att arbeta med.

Avfall Sverige har gett ut rapporterna "PFAS på avfallsanläggningar" 2018:25 samt "Strategi för mottagning av förorenade (jord)massor på avfallsanläggningar" 2020:19.

BAT-slutsatserna för avfallsbehandling (som börjar gälla 2022) ställer krav på analyser av PFOS och PFOA, som även om de inte omfattar deponier kan få betydelse för kunskapen om PFAS-innehåll i olika avfallsslag.

	<p>Fem länsstyrelser har under senare tid genomfört, alternativt genomför, olika former av tillsynskampanjer kring PFAS och deponier.</p> <p>Det finns provtagningsresultat från recipienter nedströms deponier, undersökningar genomförda inom miljöövervakningen.</p> <p>Utifrån denna bakgrund väljer vi att inrikta projektet på utflöde av PFAS från deponier.</p>
<p>Syfte (Varför?)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kunskapen om PFAS behöver öka hos tillsynsmyndigheterna och verksamhetsutövarna. • Vägledning kring hur tillsynsmyndigheten ska hantera utsläpp av PFAS via lakvatten vid deponier saknas. • Nationell samsyn saknas.
<p>Projekt mål (Vad? Ska uppnås inom ramen för projektet.)</p>	<p>Projektets mål är att ta fram ett handläggarstöd kring utflöde av PFAS från deponier, främst deponier med pågående verksamhet.</p> <p>Innehållet i handläggarstödet ska utgå från tillsynspersonens perspektiv och tydliggöra:</p> <ul style="list-style-type: none"> • När information om PFAS saknas, var och hur börjar arbetet? Vilka deponier är aktuella? Hur kan tillsynsmyndigheten ställa krav på mätningar? • Hur ska tillsynsmyndigheten tolka resultaten från provtagningar? • Vilka åtgärder är möjliga? Hur ställa krav? <p>Projektet har även som mål att samla in de erfarenheter som finns från länsstyrelsernas genomförda tillsyn av PFAS vid deponier, samt andra relevanta provresultat från exempelvis miljöövervakning.</p>
<p>Kortsiktiga effekter</p>	<p>Ökad kunskap hos tillsynsmyndigheter, verksamhetsutövare och andra aktörer när det gäller:</p> <ul style="list-style-type: none"> • halter i lakvatten och annat vatten i anslutning till deponier • vilka typer av deponier vi ska fokusera på • möjliga/lämpliga åtgärder. <p>Fler krav på mätningar och rening av lakvatten. Effektivare handläggning.</p>

Långsiktiga effekter	<p>Effektiv och enhetlig handläggning hos tillsynsmyndigheterna som ger förbättrade underlag och kontrollprogram. Det gäller till exempel vilka analysmetoder som kan användas och vad som bör mätas.</p> <p>Genomförda åtgärder vid verksamheterna.</p> <p>Villkor för PFAS i miljöbalkstillstånden.</p> <p>Minskat utläckage av PFAS och därmed minskad belastning på våra recipienter och en förbättrad miljösituation.</p>
Målgrupp	<p>Primär målgrupp är länsstyrelsernas tillsynshandläggare samt kommunala inspektörer.</p> <p>Även verksamhetsutövare och andra aktörer, till exempel konsulter, kommer att ha nytta av materialet.</p>
Styrgrupp	<p>Miljösamverkan Sveriges styrgrupp: vakant, ordförande Ulrika Samuelsson, Länsstyrelsen Västra Götaland Elisabet Ardö, Länsstyrelsen Kronoberg Gustav Enander, Länsstyrelsen Jönköping Marina Wallén Mattsson, Länsstyrelsen Jämtland</p> <p>Adjungerade: Ingela Hiltula, Naturvårdsverket Susanna Hogdin, Havs- och vattenmyndigheten (till och med 15 okt 2020) Johan Stål, Havs- och vattenmyndigheten (från och med 27 nov 2020) Teresia Persson, Jordbruksverket</p>
Projektledare	Carina Lif, Miljösamverkan Sverige
Projektgrupp	<p>Victoria Björklund, Länsstyrelsen i Västernorrlands län Helene Ek, Länsstyrelsen i Östergötlands län Jenny Håkansson, Naturvårdsverket Lina Jörnhagen, Länsstyrelsen i Värmlands län Carin Lundqvist, Länsstyrelsen i Jönköpings län Karin Olsson Westbye, Länsstyrelsen i Jämtlands län Madeleine Ullerhed, Länsstyrelsen i Kronobergs län</p>
Projektfaddrar	<p>Gustav Enander, Länsstyrelsen i Jönköpings län Ulrika Samuelsson, Länsstyrelsen i Västra Götalands län</p>

<p>Referensgrupp (arbete pågår)</p>	<p>Representanter för:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avfall Sverige, Camilla Nilsson • KEMI, • Norrköpings kommun, Elke Myrhede • Sundsvalls kommun, Gabriella Östman • Södertälje kommun, • SRV Återvinning, Annelie Bivén • SGI, Peter Flyhammar • SGU, • HaV, • Vattenmyndigheten, • Svenskt vatten, Anna Vestling • Jessica Ewald, Länsstyrelsen Skåne • Anna Kärrman, Örebro universitet • Hanna Modin, Länsstyrelsen Skåne
<p>Behov av IT-stöd (i samverkan med förvaltningsobjektet, t ex e-tjänst, gemensamma mallar)</p>	<p>Ej aktuellt i nuläget.</p>
<p>Avgränsningar (Vad ska projektet inte arbeta med)</p>	<p>Projektet kommer inte att hantera mottagningskriterier – flödet in till avfallsanläggningar. Vi menar att det är en fråga för Naturvårdsverket.</p> <p>I nuläget har vi inte för avsikt att genomföra en operativ nationell tillsynskampanj. Det är mera relevant att ta vara på de erfarenheter som finns. En kampanj tar lång tid i anspråk och är även svår att hantera under pågående pandemi. Det kan bli aktuellt med en tillsynskampanj i ett senare skede, men då som ett fortsättningsprojekt.</p>
<p>Kritiska framgångsfaktorer</p>	<p>Projektet behöver få in tillräckligt med underlag från länsstyrelserna för att kunna dra slutsatser.</p> <p>En tydlig avgränsning av projektet.</p> <p>Viktigt att vi försöker besvara de frågor som är aktuella.</p> <p>Projektgruppen behöver vara intakt och var och en ha tid att arbeta med projektet.</p> <p>Att vi lyckas presentera ett lättillgängligt, pedagogiskt handläggarstöd. Det är bra med tabeller, flödesscheman och bilder.</p>

Utvärdering och förtydligande av när projektet är avslutat	<p>Projektet avslutas när handläggargrödet är klart, godkänt av styrgruppen, publicerat och lanserat.</p> <p>Utvärdering av projektet och projektgruppens arbete ska ha gjorts enligt ordinarie mall.</p>
Genomförande	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ta fram tydliga och relevanta frågeställningar till länsstyrelserna angående PFAS vid deponier och angränsande miljöövervakning. 2. Samla in underlag från länsstyrelserna genom en enkät och uppföljande intervjuer. 3. Bearbeta det underlag vi får in genom att strukturera och prioritera. 4. Färdigställa ett handläggargrödet. 5. Publicera och lansera handläggargrödet. <p>Se även Tid- och aktivitetsplan, bilaga 1.</p>
Tidplan	<p>Projektet startar i september 2020.</p> <p>Vi räknar med att ha fått in underlag från länsstyrelserna senast i december 2020.</p> <p>Bearbetning av underlag samt färdigställande av handläggargrödet ska vara klart i oktober 2021.</p>
Budget	<p>Projektledarens lön, kostnader för projektdeltagarnas resor och övernattningar finansieras genom projektmedel. Detta gäller även insatser som projektgruppen kan behöva stöd av kommunikatör för.</p> <p>Projektgruppmedlemmarnas insats i form av arbetstid står respektive organisation för. Preliminärt uppskattas arbetsinsatsen till ca tre heltidsarbetsveckor per deltagare.</p> <p>Övriga kostnader: Illustration 20 000 kr</p> <p>Tidredovisning för länsstyrelsedeltagare sker med VÄS-kod 5039.</p>
Vem tar hand om resultatet	<p>Miljösamverkan Sverige publicerar projektresultatet på sin webb. Vi uppdaterar inte innehållet.</p>
Dokumentation	<p>All dokumentation ska samlas på projektets grupparbetsplats.</p> <p>Alla checkar ut och in dokumenten vid arbete på grupparbetsplatsen.</p>

	<p>Minnesanteckningar förs vid varje träff/möte.</p> <p>Färdigt material läggs (<i>i regel</i>) ut på den del av Miljösamverkan Sveriges webbplats som är åtkomlig för alla.</p>
Mötesstruktur	<p>Regelbundna Skype-möten hålls efter behov. Om det blir möjligt genomförs projektgruppsträffar vid lämpliga tillfällen.</p>
Bilagor	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tid- och aktivitetsplan 2. Kommunikationsplan 3. Riskanalys